

سازمان مدیریت بحران کشور

باسمه تعالی

قال رسول الله (ص):

«ان لقتل الحسين (ع) حرارت في قلوب المومنين لا تبرد ابدا»

دستور العمل ایمنی موکب های اربعین حسینی

اداره کل مدیریت بحران استانداری اصفهان

مهرماه ۱۳۹۸

بیان مسئله :

هر ساله به مناسبت ایام اربعین حسینی خیل عظیم عاشقان، زائرین و دلدادگان حضرت اباعبدالله الحسین (ع) به سمت عتبات عالیات رهسپار می شوند، متعاقب این حرکت عظیم عاشورایی که تجسم عینی اسلام و نمایش زنده فضیلتها گردیده است، عزیزانی هم به رسم ادب و وظیفه و به قصد قربت قدم در راه خدمت رسانی می گذارند، این خدمت رسانان از سال ها قبل خود جوش دست به اقدامات و اجتماعی می زنند که در قالب مواكب ایرانی در ایام اربعین خدمت رسانی به زائران حضرت را بر عهده دارند.

لذا بمنظور خدمت رسانی شایسته تر به زائرین و ایجاد فضاهای ایمن در راستای پیشگیری از بروز حوادث که به دلیل بی احتیاطی یا عدم رعایت نکات ایمنی بوقوع می پیوندد می طلبد ستاد بازسازی عتبات عالیات، مسئولین محترم در حوزه امدادی و... و خادمان زحمت کش مواكب با رعایت نکات مندرج در این دستورالعمل نسبت به افزایش ایمنی اقدام نمایند تا خدای ناخواسته در طول برگزاری مراسم حادثه ای رخ ننماید.

الف) اصول کلی بهداشتی:

— رعایت کامل موازین و نکات بهداشتی و اصول پدافند غیر عامل در موارد ذیل:

- تهیه کارت بهداشت برای تمامی عوامل دست اندر کار و دخیل در امر تهیه و طبخ غذا
- مواد غذایی
- آب آشامیدنی
- محل طبخ غذا
- جمع آوری و دفع بهداشتی زباله ها
- محل اسکان زائرین
- سرویس های بهداشتی ، فاضلاب و...

نظارت دقیق بر این امر مهم بر عهده مسئول مواكب می باشد.

ب) موقعیت مکانی:

- جانمایی مواكب در محل های ایمن و قابل دسترس با رعایت فاصله ایمن از جاده اصلی به گونه ای که امکان دسترسی نیروهای عملیاتی آتش نشانی به آن میسر باشد.
- در نظر گرفتن محوطه مناسب جهت پارک خودرو زائرین و جلوگیری از ایجاد ترافیک در اطراف مواكب.

سازمان مدیریت بحران کشور

- کفراژ بندی (سازه غیر مقاوم مانند داربست) بایستی به نحوی محاسبه گردد که تحمل بار مرده و زنده احتمالی را بروی آن گذاشته می شود داشته باشد و به وسیله سیم بکسل و وسایل مناسب بروی زمین مهار گردد. به گونه ای که در صورت وزش تند باد امکان تخریب و واژگونی آن وجود نداشته باشد.
- استقرار موابک می بایست به گونه ای باشد که در صورت باران و جاری شدن سیل به سهولت در معرض تخریب و آسیب قرار نگیرد. لذا جانمایی و بستر سازی بسیار لازم و ضروری است.
- در صورت بزرگ بودن محل موبک (بیش از ۵۰ نفر) در نظر گرفتن درهای خروجی متعدد در فواصل مختلف الزامی است که در مواقع بروز زلزله، حریق و یا سایر حوادث امکان خروج سریع زائرین مقدور باشد.

ج) توصیه های ایمنی در خصوص استفاده از برق و انشعابات آن:

- سامانه برق در صورت وجود نقض فنی از جمله عوامل مهم در بروز و تشدید آتش سوزی ها می باشد، لذا جهت دستیابی به شبکه برق اصولی و ایمنی ضروریست نسبت به بازنگری سیستم برق محل اقدام و ضوابط ایمنی در اجرا آن اعم از سیم کشی ها و کابل کشی ها، فیوزها و پریزها، جعبه های تقسیم و... دقیقاً رعایت گردد.
- از گرفتن انشعاب برق از تیرهای برق و هرگونه اقدام دیگر در خصوص انشعاب برق بدون مجوز از مبادی قانونی جدا پرهیز گردد.
- از سیم های رو کار پلاستیکی و غیر مقاوم (سیم زیرگچی) که قادر به تحمل آمپر بالایی نیستند استفاده ننموده و از کابل های مقاوم متناسب با آمپر مصرفی استفاده نموده چرا که در صورت عبور آمپر مصرفی بیش از ظرفیت سیم یا کابل، روکش آنها در اثر عبور جریان مازاد، داغ شده و در نهایت شعله ور شده و محیط را به آتش می کشد.
- جهت جلوگیری از اتصال کوتاه در اینگونه اماکن از اتصال سیم ها کابل ها به صورت دست پیچ خوداری بعمل آورده و از ترمینال مناسب استفاده گردد.
- رعایت فاصله مناسب سیم ها، اتصالات و ادوات برقی از مواد اشتعال مانند چادر، پرچم، پلاکارد، پرده، فرش، تابلو و... الزامی است.
- هر فیوز برق باید استاندارد باشد و از بکارگیری فیوزهای تقویت شده و غیر استاندارد خوداری شود.
- استفاده از لامپ های برق ولتاژ بالا، بدون حباب و حفاظ مناسب، خطر آفرین و خسارت بار بوده و ممنوع می باشد.
- در صورت لزوم برای تهیه ی سیم سیار جهت برق رسانی موقت، باید پریز و دوشاخه سیم سیار از نوع ضد ضربه و نشکن باشد.
- وسایل برقی عمومی با مصرف آب، مثل آب سردکن، نزدیک کلید و پریز برق عمومی نباشد.

سازمان مدیریت بحران کشور

- تمامی تجهیزات تابلوی برق باید دارای برچسب معرفی محل مصرف باشد.
- در صورت سیم کشی برق به صورت روکار باید از لوله های فلزی مخصوص ضد حریق استفاده گردد.

د) ایمن سازی قسمت انبار :

- سیستم سیم کشی برق انبار باید از داخل لوله مخصوص انجام گیرد و اتصالات ، کلیه کلیدها ، پریزها و روشنایی از نوع ضد جرقه باشد.
- کلیه روشنایی ها از نوع کم حرارت و دارای حفاظ مناسب باشند.
- استفاده از گاز با شعله عریان در داخل انبار ممنوع می باشد.
- تابلوی استعمال دخانیات مطلقاً ممنوع در محوطه داخل انبار ، نصب و اجرای آن الزامی می باشد.
- نصب تهویه مناسب با توجه به حجم انبار.

ه) ایمن سازی قسمت آبدارخانه :

- در قسمت آبدارخانه حتماً باید معابر خروج سریع تدارک دیده شود.
- از ورود کودکان به قسمت آبدارخانه جلوگیری شود.
- در صورت نیاز به نگهداری مواد نفتی و سیلندره های گاز مکان مناسب خارج از فضای آبدارخانه در نظر گرفته شود.
- از نگهداری مواد نفتی و مایعات قابل اشتعال در موبک و محل آبدارخانه خوداری شود.
- نصب تابلو رعایت نکات ایمنی در آبدارخانه الزامی می باشد
- در آبدارخانه کانال تهویه مناسب و مجزا (داکت مناسب) نصب گردد.
- هود و کانال های مربوطه مرتباً از چربی و روغن و دیگر ضایعات تمیز شود.
- در آبدارخانه ، موارد ایمنی بطور کامل رعایت گردد.
- نصب یک دستگاه خاموش کننده ۶ کیلویی پودر و گاز درجه دار ویژه آبدارخانه و همچنین کپسول ۶ کیلویی دی اکسید کربن جنب تابلو برق.

ز) توصیه های ایمنی در خصوص راه های ورود و خروج:

- با توجه به اهمیت معابر خروج مناسب و بدون مانع در تخلیه به موقع در زمان حریق و حوادث احتمالی موارد زیر میبایست اجرا گردد.

سازمان مدیریت بحران کشور

- برای جمعیت زیر ۵۰۰ نفر حداقل دارای دو راه خروج مناسب باشند. حداقل عرض دسترسی های خروجی ۱/۵ متر باشد.
 - برای جمعیت بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر حداقل سه راه خروج باید در نظر گرفته شود و حداقل عرض دسترسی های خروجی ۲ متر باشد.
 - در اماکن بیش از ۱۰۰۰ نفر بایستی حداقل چهار راه خروج در نظر گرفته شود و به ازای افزایش ظرفیت برای هر ۲۰۰ نفر یک درب خروجی اضافه گردد.
 - کلیه درهای خروج میبایست از نوع لولایی و بازشوی آنها موافق خروج باز شود و بگونه ای طراحی و اجرا شوند که در تمام اوقات استفاده از سمت داخل به آسانی و فوریت قابل باز شدن بوده و هیچ عامل بازدارنده ای مانند قفل، کشتو و غیره مانع خروج بموقع افراد نشوند.
 - راه های خروجی همیشه روشن بوده تا افراد بتوانند راه را به درستی تشخیص داده و مسیر خروج را به راحتی طی کنند.
 - الصاق برجسب و یا تابلو خروج و راهنمای خروج در نقاط مختلف مساجد الزامی است تا در مواقع اضطراری و بروز آتش سوزی و سایر حوادث افراد را به معابر عمومی مناسب راهنمایی کنند
 - حداکثر فاصله دسترسی از هر نقطه تا نزدیکترین درب خروج از ۴۵ متر تجاوز نماید.
 - از آذین بندی و یا مسدود کردن دریهای خروجی اماکن جدا خوداری گردد.
 - برای محل تجمع نمازگزاران حتما باید معبر خروج اضطراری علاوه بر ورودی اصلی پیش بینی شود.
 - راه های خروج باید دارای ظرفیت کافی برای تخلیه همزمان همه جمعیت باشد.
 - درهای خروجی باید عاری از هرگونه مانع بوده و جهت باز شو تمام درهای خروجی به سمت خارج باشد.
 - برای افراد سالخورده و اطفال و بانوان حتما باید مکانی در نزدیکترین نقطه به خروج بی خطر جهت تجمع در هنگام حوادث پیش بینی شود.
 - لبه پلکان خروجی ها باید دارای تمهیداتی باشد که مانع از سر خوردن افراد شود.
 - درهای ورود و خروج شرکت کنندگان در مراسم را دقیقاً تعیین کنید و به اطلاع همه برسانید.
- ح) توصیه های ایمنی در خصوص خاموش کننده های آتش نشانی:**

سازمان مدیریت بحران کشور

- بمنظور مقابله با حریق های پیوسته در لحظات اولیه تهیه خاموش کننده و نصب آن در مکان های مناسب ضروری می باشد.
- یک دستگاه خاموش کننده ۶kg گاز کربنیک (در مجاورت هر یک از تابلوهای برق).
- یک دستگاه خاموش کننده ۴kg گاز کربنیک و یک دستگاه خاموش کننده ۶kg پودر گاز در مجاورت هر یک از موکب ها.
- حداکثر فاصله خاموش کننده ها در هر یک از فضاهای مذکور ۳۰ متر می باشد.
- خاموش کننده های آتش نشانی می بایست در محلی نصب گردند که از تابش مستقیم نور خورشید و عوارض جوی در امان باشند.
- نصب علائم راهنمای دسترسی به خاموش کننده ها و لوازم و ادوات اطفاء حریق در تمامی نقاط بنحوی که در تمامی ساعات شبانه روز یا در زمان انباشته شدن محل دود ناشی از بروز حریق ، بسادگی قابل رویت باشد .
- خاموش کننده های آتش نشانی می بایست در ارتفاع ۱۱۰ سانتیمتر از کف بگونه ای که بسادگی قابل رویت و دسترس باشند ، نصب گردند.
- خاموش کننده های آتش نشانی می بایست بانجام سرویسهای منظم دوره ای دارای کارایی مطلوب و مطمئن باشند.
- استقرار خاموش کننده های دستی و چرخدار در محیط با توجه به وسعت آن در فاصله هر ۱۳ متر در محل هایی که کاملاً قابل رویت و دسترسی و در ارتفاع ۱۲۰ سانتیمتر از کف باشد الزامی است.

ط) سایر نکات ایمنی :

- کلیه موارد قابل اشتعال مانند پارچه که بمنظور تزئین استفاده می شوند و در مجاورت لوازم گرمایزا و سیم کشی های برق دارند می بایست جمع آوری گردند.
- آموزش های آتش نشانی مهمترین اصل تکمیل اقدامات حفاظت از حریق می باشد که کاربرد اصولی از وسایل اطفاء حریق و طرق صحیح مبارزه با آتش سوزی را میسر می نماید ، لذا ضروریست کلیه دست اندرکاران جهت آشنایی و نحوه مقابله با حریق و حوادث زیر نظر کارشناسان سازمان آتش نشانی تحت این آموزش ها قرار گیرند.
- همه مدیران ، مسئولان و خادمین مواکب قبل از استقرار در مواکب با مراجعه به ایستگاه آتش نشانی ، مسائل ایمنی و چگونگی مقابله با آتش سوزی ها و حوادث دیگر را آموزش ببینند.

سازمان سیریت بحران کشور

- در صورت بروز آتش سوزی در این گونه اماکن توصیه می شود خونسردی خود را حفظ کنید و در وهله اول برای خاموش کردن آتش در صورت وسعت کم ، در حد بستن شیر گاز و یا استفاده از خاموش کننده های دستی اقدام شود. همزمان نیز سازمان آتش نشانی را از طریق سامانه ۱۲۵ مطلع کنید.
- حوادث بیو تروریستی از سوی دشمن با آلوده کردن مواد غذایی و خوراکی و آشامیدنی ها محتمل است لذا حضور افراد غیر مسئول خصوصاً در انبارهای نگهداری مواد ، سالن طبخ غذا و مکان های عرضه، خاصه در مواکب ایرانی می بایست با جدیت کنترل گردد.
- مسئولین مواکب و متصدیان امر حتما تلفن های تماس یگانهای امدادی ، بهداشتی و ... را در اختیار داشته و در اولین فرصت هر موضوع مشکوک و قابل پیگیری را اطلاع رسانی نمایند.